

Projekt KIK/35 „Zapobieganie zakażeniom HCV” INFORMACJA PRASOWA

HCV w Polsce - kto wie, kto ma, jak się bronić?

Szacuje się, że na świecie liczba osób przewlekle zakażonych wirusem HCV wynosi 130-150 mln. Odsetek zakażonych waha się od poniżej 0,1% (kraje skandynawskie) do ponad 10% (niektóre kraje Afryki). Dzięki projektowi „Zapobieganie zakażeniom HCV” obliczono, że w Polsce jest zakażonych w przybliżeniu 200 tysięcy osób (0,4% kobiet i 0,7% mężczyzn).

Wirus HCV przenosi się przez krew

Każde przerwanie ciągłości (przecięcie) skóry lub błon śluzowych i kontakt z krwią osoby zakażonej, lub z zanieczyszczonymi krwią przedmiotami może potencjalnie prowadzić do zakażenia HCV. Ilość krwi wystarczająca do zakażenia może być niedostrzegalna.

Dlaczego Projekt „Zapobieganie zakażeniom HCV” był w Polsce potrzebny? ponieważ ten problem może dotyczyć każdego z nas i dlatego tak ważne jest, by jak najwięcej osób wiedziało o HCV!

Ze względu na społeczną wagę zakażeń HCV i potwierdzenie, kto z nas w jakim stopniu jest narażony na zakażenie, w Polsce w latach 2012-2017 realizowany jest Projekt „Zapobieganie zakażeniom HCV” współfinansowany przez Szwajcarię w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (85%) oraz Ministra Zdrowia (15%). Liderem projektu jest Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH, który realizując poszczególne zadania nawiązał współpracę partnerską z: Instytutem Psychiatrii i Neurologii, Uniwersytetem Medycznym w Lublinie, Głównym Inspektoratem Sanitarnym oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Czynniki, które zwiększają ryzyko zakażenia HCV to przyjmowanie narkotyków w formie iniekcji (zastrzyków), transfuzja krwi przed 1992r., dwa lub więcej cięć cesarskich, posiadanie tatuaży, biopsje.

Oznacza to, że do zakażeń potencjalnie prowadzą wszelkie działania związane z przerwaniem ciągłości tkanek, tj. zarówno zabiegi medyczne (np. operacje chirurgiczne, wstrzyknięcia, czy zabiegi stomatologiczne) jak i upiększające (np. tatuaże, piercing, zabiegi kosmetyczne), ale do zakażenia w takich sytuacjach dochodzi niezwykle rzadko. Kontakty seksualne także stanowią rzadką drogę przenoszenia się wirusa. Bardzo rzadko dochodzi również do zakażenia wśród osób zamieszkujących z osobami zakażonymi HCV, ale ryzyko to zasadniczo nie przekracza ryzyka dla całej populacji. **Mimo że wszyscy jesteśmy narażeni na zakażenie HCV, to grupą szczególnie podatną są użytkownicy narkotyków w iniekcjach.** W Polsce około 65% tych osób miało najprawdopodobniej kontakt z wirusem HCV, a odsetek ten wzrasta znacząco u tych, którzy korzystali ze sprzętu użytego przez kogoś innego.

Czy zakażamy się przez przebywanie w tym samym pomieszczeniu, wspólną kuchnię, toaletę? W większości przypadków - nie, bo zakażać możemy się przez krew, czyli w trakcie wszelkich zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości skóry i błon śluzowych - leczniczych czy

kosmetycznych - to już dla wirusa HCV nie ma znaczenia! Nie trzeba jednak unikać lekarza, kosmetyczki, zrezygnować z tatuażu i innych zabiegów upiększających. Ważne by osoby wykonujące te zabiegi zawsze pamiętały o tym, że HCV wykorzysta najmniejsze uchybienie procedurom by zakazić kolejną osobę!

Wyniki badań przeprowadzonych w ramach tego projektu pokazują, że w Polsce nawet 200 tys. osób może żyć z wirusem HCV we krwi, z czego aż 80% jest nieświadoma zakażenia! Dlatego jednym z kluczowych działań Projektu było przeprowadzenie kampanii społecznej „HCV Jestem świadom”, której celem było podniesienie poziomu wiedzy o HCV i wykształcenie odpowiednich zachowań zdrowotnych. Poprzedziły ją badania: co Polacy wiedzą o HCV? Niestety okazało się, że świadomość problemu jest niewielka. Skróć HCV rozpoznało tylko 51% badanych, aczkolwiek 72% słyszało o wzw C. Zaledwie 5% badanych osób wiedziało, że dostępne są leki pozwalające skutecznie wyeliminować wirusa.

Planując działania oraz kreację kampanii społecznej, z uwagi na złożoność tematu i jego dość niską rozpoznawalność, zastosowano prowokację, tworząc wyimaginowane zagrożenia: rekina w Bałtyku, pająka w bananach i kobrę grasującą na osiedlu, przekierowując uwagę odbiorców na ważny problem zakażeń HCV. Kampania była prowadzona przy równoległym użyciu różnych kanałów informacyjnych: telewizja (emisja spotu, udział ekspertów w programach informacyjnych, „Wielki Test o Zdrowiu”), radio (emisja spotu, audycje), billboardy, pikniki w miastach, w tym w ramach „Lato z Radiem”.

Skuteczne zwalczanie HCV musi wiązać się z ograniczeniem zakażeń kolejnych osób, dlatego istotny przekaz kierowany był do młodzieży i młodych dorosłych. Odpowiednia edukacja od najmłodszych lat wyrobi odpowiednie nawyki, które pozwolą unikać zakażenia HCV. Stąd szczególny nacisk na aktywność w Internecie. Stworzyliśmy portal „www.jestemświadom.org”, informujący o zagrożeniach, potrzebie badania się w kierunku HCV i leczeniu. Byliśmy aktywni na: Facebooku, Twitterze, YouTube, Instagramie. Blogerzy i YouTuberzy również wsparli naszą kampanię, mówiąc o problemie HCV.

Zwieńczeniem kampanii społecznej „HCV Jestem świadom” było przyznanie przez Kapitułę konkursu Sukces Roku w Ochronie Zdrowia - Liderzy Medycyny 2016, nagrody głównej w kategorii: Lider Roku 2016 w Ochronie Zdrowia - działalność edukacyjno-szkoleniowa.

Szkolenia dla pracowników zawodów medycznych i niemedycznych podnoszą jakość świadczonej opieki w zakresie prewencji i profilaktyki zakażeń HCV.

Jednym z ważnych działań ograniczających szerzenie się HCV jest podnoszenie wiedzy i umiejętności personelu medycznego (lekarze, pielęgniarki) i niemedycznego (np. kosmetyczki, fryzjerzy, tatuatorzy), zwłaszcza w zakresie sposobów skutecznej dezynfekcji oraz sterylizacji wszelkich narzędzi zabiegowych wielorazowego użycia. Dlatego tym grupom zawodowym w ramach Projektu „Zapobieganie zakażeniom HCV” oferowaliśmy darmowe szkolenia bezpośrednie (łącznie przeprowadzono 134 szkolenia, w ramach których przeszkolono ponad 6 tys. osób, w tym blisko 1,5 tys. pracowników sektora medycznego oraz 4,7 tys. pracowników sektora pozamedycznego) i e-learnigowe, kończące się testem i certyfikatem.

W ramach Projektu „Zapobieganie zakażeniom HCV” zrealizowano łącznie pięć projektów składowych, obejmujących wszystkie obszary zagrożeń wirusem HCV oraz kampanię społeczną skierowaną do ogółu społeczeństwa:

- 1) Projekt 1 „Usprawnienie diagnostyki HCV, oszacowanie występowania HCV w populacji ogólnej oraz analiza czynników związanych z występowaniem HCV”
- 2) Projekt 2 „Opracowanie i weryfikacja programu zapobiegania HCV wśród użytkowników narkotyków dożylnych (IDU) i ocena potrzeb w zakresie profilaktyki HCV w tej grupie”
- 3) Projekt 3 „Pilotażowy Program badania kobiet w ciąży w kierunku zakażeń HCV”
Projekt 4 „Jakościowa ocena ryzyka zakażenia HCV w świetle stosowanych procedur medycznych w wybranych zakładach opieki zdrowotnej”
- 4) Projekt 5 „Edukacja pracowników wybranych zawodów zwiększonego ryzyka transmisji zakażeń krwipochodnych i ogółu społeczeństwa w zakresie prewencji (HCV, HBV, HIV)”

WIĘCEJ O HCV - OBJAWY I LECZENIE

Czy zakażenie HCV można stwierdzić po objawach klinicznych?

Ze względu na częsty, początkowo bezobjawowy przebieg zakażenia lub występowanie nieswoistych objawów - do potwierdzenia zakażenia HCV konieczne jest wykonanie badania diagnostycznego krwi na obecność przeciwciał dla wirusa (anty-HCV), a niekiedy też badania potwierdzającego obecność samego wirusa (HCV-RNA). Badania w kierunku HCV są wykonywane u: dawców krwi (od 1992r.), pacjentów dializowanych i kobiet w ciąży (od 2011r), a także w placówkach dla osób uzależnionych, w więziennictwie i niekiedy w ramach rutynowych badań przed zabiegami chirurgicznymi. Mimo, że badanie anty-HCV nie jest skomplikowane, a jego koszt wynosi od 30 do 50 zł, badania te nie są wykonywane wystarczająco często. Biorąc pod uwagę wielkość wydatków Polaków na leki OTC, trudno to tłumaczyć wyłącznie faktem, że badanie nie jest powszechnie refundowane.

Leczenie wirusowego zapalenia wątroby typu c wczoraj i dziś

Jeszcze do niedawna leczenie osób zakażonych HCV uznawano za mało skuteczne. Towarzyszyły mu też uciążliwe skutki uboczne. Obecnie sytuacja uległa ogromnej poprawie. Wprowadzenie nowoczesnych leków poprawiło nie tylko skuteczność leczenia, ale zdecydowanie zwiększyło bezpieczeństwo terapii! Aktualnie zarejestrowane są leki o bezpośrednim działaniu na wirusa typu C (HCV), które pozwalają na wyleczenie ponad 90% pacjentów. Działania niepożądane występują rzadko, a nawet jeżeli się pojawiają, zazwyczaj nie prowadzą do przerwania leczenia.

Im wcześniej zostanie podjęte leczenie, tym jest skuteczniejsze i mniej kosztowne. W przypadku ograniczeń dostępu do terapii w pierwszej kolejności leczy się pacjentów, u których choroba zagraża życiu lub powoduje dolegliwości pogorszające jego jakość. Wynika to z wysokiego kosztu leczenia i niemożności natychmiastowego i jednoczesnego przeleczenia wszystkich pacjentów. Jest to sytuacja, która występuje na całym świecie, również w krajach znacznie bogatszych niż Polska.

Wiele mitów i kontrowersji narosło wokół tzw. diety wątrobowej. Osoby z HCV powinny jak najszybciej znaleźć się pod kontrolą lekarza specjalisty oraz unikać alkoholu i palenia tytoniu. Alkohol nawet w małych dawkach uszkadza wątrobę. Drugim czynnikiem jest niewłaściwa dieta, prowadząca do wystąpienia choroby stłuszczeniowej wątroby, znacząco pogarszając stan zdrowia osób z HCV. Dlatego szczególnie istotne jest ograniczanie spożycia węglowodanów czyli cukrów (bardziej niż tłuszczy). Bardzo ostrożnie należy też podchodzić do tzw. „leków na wątrobę”, które licznie reklamowane są w mediach. Ich rzeczywiste działanie lecznicze często budzi wiele kontrowersji. Zioła są również często stosowane w leczeniu chorób wątroby, tym niemniej niekontrolowane i niewłaściwie stosowane preparaty ziołowe mogą nawet prowadzić do uszkodzenia wątroby, a także zaburzać działanie leków przeciwwirusowych.

Rewolucja jaka dokonała się po wprowadzeniu leków przeciwwirusowych o bezpośrednim działaniu na HCV pozwala ograniczyć następstwa zakażenia HCV takie jak marskość i rak wątrobowokomórkowy, ograniczając tym samym liczbę przeszczepów wątroby z powodu HCV i zmniejszając koszty społeczne. Identyfikacja wszystkich osób zakażonych i równoczesne ograniczenie ryzyka przeniesienia zakażenia na kolejne osoby może napawać nadzieją na eradykację (wylimowanie) HCV, co byłoby ewenementem przy braku szczepionki.

HCV
JESTEM ŚWIADOM

